

प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत
राज्यातील पर्यटन स्थळांचा विकास
कामांना व आराखड्यास प्रशासकीय
मान्यता देण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग (पर्यटन)

शासन निर्णय, क्र. एमटीसी २००२/७/प्र.क्र.२९९/पर्यटन,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक ११ ऑगस्ट, २००४.

- वाचा:-** १) शासन निर्णय, गृह विभाग, क्रमांक एमटीसी २००३/१२/प्र.क्र.६०४/पर्यटन,
दिनांक ९.१.२००४ व दिनांक १५.४.२००४.
- २) विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर, यांचे पत्र क्रमांक विनिप/कक्ष-१४/
सां.सं./सीआर/२००४, दि.०१ मार्च, २००४ व क्र.कक्ष-१४/६-अ/सीआर-७८/
२००४, दि.२१ जुलै, २००४
- ३) विभागीय आयुक्त, अमरावती विभाग, अमरावती, यांचे पत्र क्रमांक योजना/
संस/पर्यटन/६९/२००४, दिनांक १८ मार्च, २००४
- ४) विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, औरंगाबाद यांचे पत्र क्रमांक नियोजन
२००३-२००४/पर्यटन, दिनांक १६ मार्च, २००४
- ५) विभागीय आयुक्त, पुणे विभाग, पुणे यांचे पत्र क्रमांक निशा/कार्यासन-२/
पर्यटन/०४, दिनांक १४ जुलै, २००४ व क्र.साप्र/२००४/पर्यटन/६९,
दि.२२ जुलै, २००४
- ६) विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, यांचे पत्र क्रमांक नियोजन/पर्यटन/कार्या२
/२००४, दि.२५ जून, २००४
- ७) विभागीय आयुक्त, नाशिक यांनी दि.१७ जुलै, २००४ रोजी मा.मंत्री (पर्यटन)
यांच्याकडील बैठकीत सादर केलेले विवरण
- ८) प्रादेशिक व्यवस्थापक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, नागपूर यांनी
सादर केलेला प्रस्ताव
- ९) अधीक्षक अभियंता, रत्नागिरी यांचे पत्र क्र.पीडब्ल्यूसी/आरटीएन/ पीबी/
एनआरडी/ माचाळ/६४८८, दि.११ ऑगस्ट, २००४
- १०) अधीक्षक, अभियंता, बांधकाम विभाग (पश्चिम), जिल्हा परिषद, ठाणे यांचे
दि.०२ जुलै, २००४ चे पत्र
- ११) नगराध्यक्ष, मुरुड जजिरा नगर परिषद, मुरुड यांचे पत्र क्र.४५२८,
दि.२४ फेब्रुवारी, २००४
- १२) कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाड यांनी जिल्हाधिकारी
रायगड यांना लिहिलेले पत्र क्र.मवि/प्रशा/४/३३८४, दि.०१ जुलै, २००४
- १३) मुख्याधिकारी, डहाणू नगर परिषद यांचे दि.२७ जानेवारी, २००४ चे पत्र

प्रस्तावना :- राज्यातील विविध आकर्षक निसर्गरम्य स्थळे, लेणी, तिर्थस्थळे, ऐतिहासिक वारसा स्थळे व किल्ले या पर्यटन स्थळांचा विकास व्हावा व पर्यटनाच्या ठिकाणी पायाभूत सुविधा निर्माण करण्याबाबत तसेच पर्यटन उद्योगास चालना मिळावी या दृष्टीकोनातून संबंधित विभागीय आयुक्तांनी पुढील पाच वर्षांचा कालावधी लक्षात घेऊन एक "प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना" जिल्हाधिकारी यांच्या सहकार्याने तयार करण्याच्या सूचना सर्व संबंधित अधिका-यांना शासन निर्णय, गृह विभाग, क्रमांक एमटीसी २००३/१२/प्र.क्र.६०४/पर्यटन, दिनांक १.१.२००४ अन्वये देण्यात आल्या होत्या.

तसेच पर्यटन विकासासाठी करावयाच्या किरकोळ नागरी बांधकामांना प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत जिल्हाधिकारी यांना रु.१० लाखाच्या मर्यादेपर्यंत तर विभागीय आयुक्त यांना रु.२५ लाखाच्या मर्यादेपर्यंत शासन निर्णय, क्रमांक एमटीसी २००३/१२/प्र.क्र.६०४/पर्यटन, दिनांक १५.४.२००४ अन्वये अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत.

शासनाच्या या सूचनेनुसार विभागीय आयुक्त यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील जिल्ह्यातील पर्यटन स्थळांच्या विकासाबाबतचे प्राथम्याने घ्यावयाचे प्रस्ताव शासनास सादर केले होते. या संदर्भात दिनांक १९.७.२००४ रोजी मा.मंत्री (पर्यटन) यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रधान सचिव (पर्यटन) व सर्व विभागीय आयुक्त यांची बैठक झाली. या बैठकीत प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेंतर्गत यावर्षी करावयाच्या कामाबाबत सर्वंकष चर्चा होऊन त्यानुसार कोणत्या पर्यटन स्थळांचा विकास करावयाचा याबाबत निर्णय घेण्यात आला.

विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी, प्रादेशिक व्यवस्थापक महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, कार्यकारी अभियंता व प्रस्तावित कामाच्या क्षेत्रातील संबंधित इतर अधिकारी यांच्याकडून पर्यटन दृष्ट्या विकास करावयाच्या प्राप्त झालेल्या प्रस्तावित कामास व आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदर प्रस्तावांचा विचार करून शासनाने पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :- वित्त विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक ११.७.२००१ (Delegation of Powers) सोबत जोडलेल्या वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका- १९७८ अ.क्र. ४ परिच्छेद-२७ (२)(अ) मधील भाग-१, उपविभाग-३ अन्वये प्रशासकीय विभागाला प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारान्वये संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील प्रस्तावित केलेल्या खालील पर्यटन स्थळांच्या विकास कामास व रु.२३८६.१८ लाखाच्या अंदाजपत्रकास खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून या आदेशान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे (प्रस्तावित कामाचे सविस्तर विवरण पत्र सोबत जोडले आहे.)

अ क्र	विभाग	जिल्हा	पर्यटन स्थळ	अंदाजित खर्च	प्रशासकीय मान्यता
१	२	३	४	५	६
१	नागपूर	नागपूर	अ) खिडशी	२०.००	२०.००
			ब) खेक्रानाला	१४.००	१४.००
			क) सिल्लरी	२६.००	२६.००
			ड) नागपूर	३०.००	३०.००
			एकूण	९०.००	९०.००
		भंडारा	अ) अंबागड	५०.००	५०.००
			एकूण	५०.००	५०.००
		दर्धा	अ) बोरडॅम	३०.००	३०.००
			ब) सेवाग्राम	८०.००	८०.००
			क) पवनाली	७०.००	७०.००
			एकूण	१८०.००	१८०.००
		चंद्रपूर	अ) सोमनाथ	५०.००	५०.००
			ब) ताडोबा	२०.००	२०.००
			एकूण	७०.००	७०.००
२	अमरावती	अमरावती	अ) मेलघाट	१००.००	१००.००
			ब) घिखलदरा	२५.००	२५.००
			एकूण	१२५.००	१२५.००
		बुलढाणा	अ) सिंदखेड राजा	७५.००	७५.००
			एकूण	७५.००	७५.००
		वाशिम	अ) पोहरा देवी	५०.००	५०.००
			एकूण	५०.००	५०.००
३	औरंगाबाद	जालना	अ) राजूर	६०.००	६०.००
			एकूण	६०.००	६०.००
		हिंगोली	अ) औढा-नागनाथ	६७.३२	६७.३२
			एकूण	६७.३२	६७.३२
		उस्मानाबाद	अ) तुळजापूर	६७.००	६७.००
			एकूण	६७.००	६७.००
		नांदेड	अ) माहूर	५०.००	५०.००
			एकूण	५०.००	५०.००
		औरंगाबाद	अ) घृष्णेश्वर	४०.००	४०.००
			एकूण	४०.००	४०.००
		बीड	अ) वैजनाथ	५०.८९	५०.८९
			एकूण	५०.८९	५०.८९

४	नाशिक	नाशिक	अ) अंजनेरी	५०.००	५०.००
			ब) गोदेश्वर मंदिर	२५.००	२५.००
			एकूण	७५.००	७५.००
		जळगाव	अ) उनपदेव	७५.००	७५.००
			एकूण	७५.००	७५.००
५	पुणे	पुणे	अ) सोमेश्वर	५०.००	५०.००
			ब) मोरगाव	३३.९२	३३.९२
			क) सिध्दटेक	२५.०५	२५.०५
			ड) लेण्याद्री	९८.२६	९८.२६
			इ) थेऊर	२६.६६	२६.६६
			एफ) ओझर	१४४.११	१४४.११
			जी) पाली	७६.००	७६.००
			एच) राजणगाव	२२.००	२२.००
			जे) महड	२५.००	२५.००
			के) भिमाशंकर	१४३.६६	१४३.६६
			एकूण	६९५.९०	६९५.९०
		सांगली	अ) रामलिंग बेट	२००.००	२००.००
			एकूण	२००.००	२००.००
		सातारा	अ) श्री खंडोबा	४०.००	४०.००
			पाल		
			ब) श्री घाटेश्वर	१२.००	१२.००
			क) कोयना	५०.००	५०.००
			अभयारण्य		
			ड) प्रतापगड	२५.००	२५.००
			इ) ठोसेघर	१७.००	१७.००
			उ) कासतलाय	२५.००	२५.००
			ऊ) वाल्मीकी पानेरी	२५.००	२५.००
			परिसर विकास		
			फ) कोयना नगर	२५.००	२५.००
			पर्यटन निवासाचे		
			उद्धारित बांधकाम		
			एकूण	२१५.७५	२१५.७५
६	कोकण	ठाणे	अ) कांबा-पावशेपाडा	२१.००	२१.००
			ब) डहाणू	२१.३६	२१.३६
			एकूण	४२.३६	४२.३६
		रायगड	अ) मुरुड-जंजिरा	६५.००	६५.००
			ब) रेवस	२.०१	२.०१
			क) पाली	२५.००	२५.००
			एकूण	९२.०१	९२.०१

	सिंधुदुर्ग	अ)सिंधुदुर्ग पर्यटक निवास	७.००	७.००
		एकूण	७.००	७.००
	रत्नागिरी	श्री शंकर पार्वती शिवसाळी, दापोली.	७.९५	७.९५
		एकूण	७.९५	७.९५
		सर्व विभाग एकूण	२३८६.९८	२३८६.९८

(१) उपरोक्त कामासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही स्वतंत्रपणे चालू असून इतर प्रशासकीय बाबी तात्काळ पूर्ण करून सदरची कामे २००४-०५ या वर्षातच पूर्ण होतील याबाबत दक्षता घ्यावी.

(२) प्रशासकीय मंजूरीच्या रकमेपेक्षा जास्त खर्च करू नये तसेच निधी प्राप्त झाल्याशिवाय कोणतेही काम सुरू करू नये.

(३) शासनाची मार्गदर्शक तत्वे व मापदंडे याची कटाक्षाने काळजी घ्यावी.

(४) कोणत्याही परिस्थितीत काम वित्तीय वर्षात पूर्ण करावे व निधी व्यपगत होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

(५) सदर कामाचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा अहवाल दर महिन्याच्या १० तारखेस शासनास पाठवावा.

(६) आवश्यक त्या कामांना तांत्रिक मंजूरी देणे बंधनकारक आहे.

२. यासाठी होणारा खर्च ३४५२-पर्यटन मागणी क्र. बी-७ -०१-पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा-१०१-पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना-(०२)(१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणी मुलभूत सुविधाकरिता अनुदान (३४५२ १७७१) या लेखाशिर्षाखाली अन्यये सन २००४-२००५ या आर्थिक वर्षात अर्थसंकल्पीत केलेल्या निधीतून खर्ची टाकण्यात यावा यासंदर्भात निधी उपलब्ध झाल्याखेरीज संदर्भाधीन खर्च करण्यात येवू नये.

(9.) हा शासन निर्णय नियोजन व वित्त विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(र. य. नलावडे)

अवर सचिव, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई,
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर,
प्रधान सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, (वने), मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, (ऊर्जा), मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
विभागीय आयुक्त, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, नाशिक, पुणे, कोकण
जिल्हाधिकारी, नागपूर, भंडारा, वर्धा, चंद्रपूर, अमरावती, बुलढाणा, वाशिम, जालना,
हिंगोली, उस्मानाबाद, नांदेड, औरंगाबाद, बीड, नाशिक, पुणे, सांगली, सातारा, ठाणे,
रायगड, सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई,
जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर, भंडारा, वर्धा, चंद्रपूर,
अमरावती, बुलढाणा, वाशिम, जालना, हिंगोली, उस्मानाबाद, नांदेड, औरंगाबाद, बीड,
नाशिक, पुणे, सांगली, सातारा, ठाणे, रायगड, सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी.
जिल्हा कोषागार अधिकारी, नागपूर, भंडारा, वर्धा, चंद्रपूर, अमरावती, बुलढाणा,
वाशिम, जालना, हिंगोली, उस्मानाबाद, नांदेड, औरंगाबाद, बीड, नाशिक, पुणे,
सांगली, सातारा, ठाणे, रायगड, सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी.
प्रादेशिक व्यवस्थापक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, नागपूर, अमरावती,
औरंगाबाद, नाशिक, पुणे, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग.
मुख्य अधिकारी, मुरुड-जंजिरा नगरपालिका.
मुख्य अधिकारी, डहाणू नगर परिषद
कार्यकारी अभियंता, बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषद, ठाणे

संबंधित अंमलबजावणी अधिकारी,
नियोजन विभाग (का. १४१२) मंत्रालय, मुंबई,
वित्त विभाग (का. व्यय-८/अर्थोपाय) मंत्रालय, मुंबई,
निवड नस्ती, कार्यासन-पर्यटन.

प्रत माहितीसाठी सादर.

मा. मंत्री (वित्त) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
मा. मंत्री (पर्यटन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
मा.राज्यमंत्री (पर्यटन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव (पर्यटन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.